

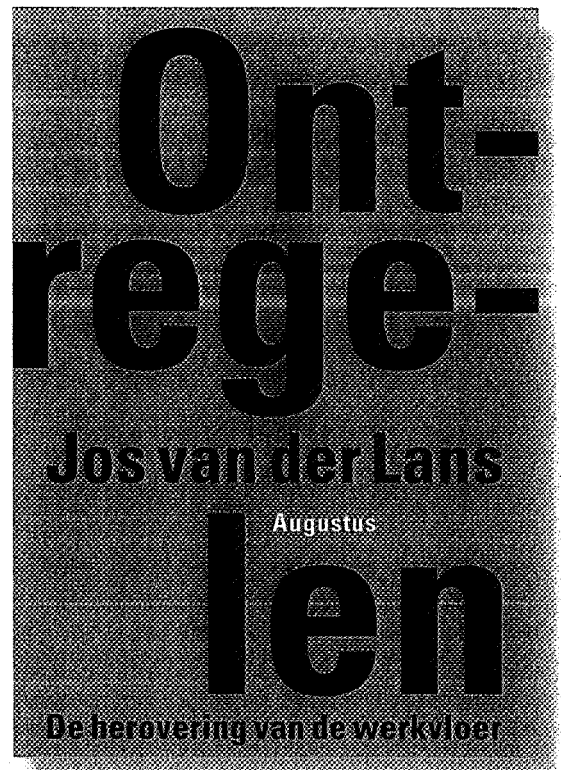
De frontlinie komt niet echt aan bod

Titel Ontregelen
 Auteur Jos van der Lans
 Uitgever Augustus
 ISBN 978 904570139
 Prijs € 14,90

door Jan Steyaert, lector Fontys Hogescholen

Het is ondertussen ruim twee jaar geleden dat Jos van der Lans *Koning burger* publiceerde, waarin hij de burger als 'verwend welvaartskind' omschrijft en de hulpverlener als zijn professionele onderdaan. Daarin stond onder meer een oproep om weer de frontlinie van de samenleving op te zoeken, de publieke dienstverlening waar de overheid voor de burger het meest aanwezig is. Met zijn nieuwe boek *Ontregelen* komt Jos van der Lans tegemoet aan zijn eigen oproep.

Verrassend veel van de in dit boek gepubliceerde essays kijken terug op verschillende decennia, om de verschillen tussen de jaren zeventig van de vorige eeuw en de huidige tijd te beschrijven. En zo komen Carl Rogers, Milikowski, Achterhuis regelmatig aan bod. En ja, ook Dalrymple kwam tevoorschijn. Terwijl Rogers symbool staat voor de tolerantie en de terughoudende professional van de jaren zeventig, zijn de anderen de 'verloskundigen' van de nieuwe ontwikkelingen. Ze zorgden ervoor dat de hulpverlener niet meer naast de cliënt ging staan, maar ervandaan. Symbolisch is dat hulpverlening sindsdien op het spreekuur van de professional gebeurde en niet meer via huisbezoek. Van der Lans pleit ervoor weer die burger op te zoeken en aan te spreken op de grenzen van zijn zelfbeschikking. In het verkeer vinden we het normaal dat chauffeurs gedisciplineerd worden tot veilig rijden, door fysieke ingrepen (verkeersdrempels), door een

paternalistische auto (het vervelende piepje als je zonder gordel rijdt) en door politie (snelheidscontrole). Waarom is iemand aanspreken op zijn sociaal gedrag dan zo moeilijk? Dat moeten we dus blijkbaar terug leren, zonder in de valkuil van het oude paternalisme te vallen.

En zoals de titel doet vermoeden, gaat het boek ook over regels en bureaucratie in de publieke dienstverlening. Met scherpe pen wordt het onvermogen van huidige informatiestromen gehekeld, zowel de mate waarin ze de realiteit (niet) weergeven, als hoe ze beleid en sturing (niet) mogelijk maken. Gelukkig bevat het boek ook ontregelprincipes, een routeplanner naar anders en beter.

Dit is een rustig boek geworden. Niet alleen omdat het plezierig weg leest, maar omdat het niet paniekerig doet en zich niet laat leiden door de waan van de dag. Wel worden er brede schetsen vanuit het verleden op het doek gemaakt, en doorgetrokken naar de toekomst. Impressionisme van het betere soort.

Het opzoeken van de frontlinie, van de werkvloer van de professional, lukt maar ten dele. Een kleine anekdote of een persoonlijke ervaring van de auteur is wel stevast het vertrekpunt voor de essays, maar veel uitgebreider komt die professional niet aan bod. Daarvoor moeten we naar andere publicaties kijken. ■